

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародного і європейського права

«Затверджую»

Голова Вченої ради юридичного факультету

Віталій СЕРЬОГІН

« 31 » _____ 2023 р.

ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
з міжнародного публічного права
для студентів спеціальності 293 Міжнародне право

Освітньо-професійна програма «Міжнародне право»
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Затверджено на засіданні кафедри
міжнародного і європейського права
Протокол № 1 від 31.08.2023 р.

Затверджено на засіданні науково-
методичної комісії юридичного
факультету
Протокол № 1 від 31.08.2023 р.

Затверджено на засіданні Вченої
ради юридичного факультету
Протокол № 1 від 31.08.2023 р.

Програма атестаційного екзамену з міжнародного публічного права для студентів спеціальності 293 Міжнародне право за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти.

Освітньо-професійна програма «Міжнародне право».

Укладачі:

завідувач кафедри, д.ю.н., професор Сироїд Т.Л.

доцент кафедри, к.ю.н., доцент Фоміна Л.О.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Атестаційний екзамен з міжнародного публічного права грає важливу роль у завершальній стадії формування і оцінки теоретичної підготовки фахівців. Атестаційний екзамен – це перевірка програмних результатів навчання з фахових дисциплін, визначених освітньо-професійною програмою «Міжнародне право» та передбачених відповідним навчальним планом. Він проводиться для студентів 4 курсу денної та заочної форми навчання після завершення останнього семестру навчання.

Програма атестаційного екзамену – це основний науково-методичний документ, що регламентує зміст атестаційного екзамену з міжнародного публічного права за фахом.

Мета програми – визначити обсяг і необхідний рівень теоретичних знань, одержаних практичних навиків і вмінь з дисципліни «Міжнародне публічне право» освітньо-професійної програми «Міжнародне право».

Атестаційний екзамен з міжнародного публічного права передбачає перевірку досягнення наступних програмних результатів навчання:

ПРН1. Визначити переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин;

ПРН2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання;

ПРН3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел;

ПРН4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми;

ПРН5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю;

ПРН6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему;

ПРН7. Складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами;

ПРН8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин;

ПРН9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій;

ПРН10. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію;

ПРН11. Вести формальну та неформальну ділову бесіду у сфері міжнародних відносин і зовнішньої політики;

ПРН12. На професійному рівні брати участь у фахових дискусіях із міжнародно-правових і загальноюридичних питань; поважати опонентів та їхню точку зору;

ПРН13. Доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з актуальних питань міжнародного права;

ПРН14. Належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності;

ПРН15. Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних;

ПРН16. Демонструвати вміння користуватися комп'ютерними програмами, необхідними у професійній діяльності;

ПРН17. Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи;

ПРН18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної і міжнародної правових систем;

ПРН19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей національного права міжнародного права; європейського права і права Європейського Союзу;

ПРН20. Пояснювати природу та зміст основних міжнародно-правових явищ і процесів;

ПРН21. Застосовувати набуті знання й уміння з міжнародних відносин, міжнародного права при вирішенні практичних завдань;

ПРН22. Готувати проекти необхідних актів застосування міжнародного права відповідно до правового висновку, зробленого в різних правових ситуаціях;

ПРН23. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів на національному і міжнародному рівнях у різних правових ситуаціях.

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ

Тестові завдання до атестаційного екзамену складаються з тестових завдань за дисципліною міжнародне публічне право.

Тема № 1. ПОНЯТТЯ, ОСОБЛИВОСТІ ТА ХАРАКТЕРНІ РИСИ СУЧАСНОГО МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Становлення та розвиток міжнародного права. Особливості сучасного етапу функціонування міжнародного права. Поняття міжнародного права. МП – самостійний нормативний комплекс, система юридичних норм, створених спільно державами. Предмет регулювання. Види відносин, що регулюються нормами МП. Міжнародні міждержавні відносини. Міжнародні відносини недержавного характеру. МП як особлива правова система. Концепція розмежування створеного державою права і застосування державою міжнародного права. Система міжнародного права, загальна характеристика елементів.

Тема № 2. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Функції основних принципів міжнародного права. Природа основних принципів міжнародного права. Ознаки основних принципів міжнародного права. Співвідношення основних принципів системи, принципів галузі та інституту, універсальних, регіональних і партикулярних принципів.

Класифікація основних принципів міжнародного права. Зміст основних принципів міжнародного права. Принцип заборони застосування сили або загрози силою. Принцип суверенної рівності держав. Принцип невтручання. Принцип територіальної цілісності держав. Принцип непорушності державних кордонів. Принцип мирного врегулювання спорів. Принцип поваги прав та основних свобод людини. Принцип рівноправності та самовизначення народу і нації. Принцип співробітництва. Принцип добросовісного виконання міжнародних зобов'язань.

Тема № 3. НОРМИ ТА ДЖЕРЕЛА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Концепція узгодження позицій суб'єктів міжнародного права у процесі нормотворення. Поняття і характерні риси норм міжнародного права. Структура норм міжнародного права. Визнання правила нормою права (*opinio juris*). Види міжнародно-правових норм та їх класифікація. Поняття імперативних норм (*jus cogens*) та особливості їх створення. Концепція «м'якого права» (*soft law*). Ієрархія норм міжнародного права. Кодифікація норм міжнародного права. Офіційна і неофіційна кодифікація норм міжнародного права. Взаємодія норм міжнародного права з нормами інших систем регулювання міжнародних відносин. Взаємодія норм міжнародного права з нормами міжнародної моралі та міжнародної ввічливості. Поняття звичаєвості та традиції.

Поняття реалізації норм міжнародного права. Форми та способи реалізації норм міжнародного права. Механізм (зміст процесу) реалізації

норм міжнародного права. Міжнародно-правовий механізм реалізації норм міжнародного права та його складові (конвенційний і організаційно-правовий механізм). Внутрішньодержавний механізм реалізації норм міжнародного права та його складові (нормативний і організаційно-правовий механізми).

Джерела міжнародного права: поняття, види. Статут ООН і презумпція різноманітності джерел МП. Поділ джерел міжнародного права на головні (міжнародний договір та міжнародний звичай) і допоміжні (рішення міжнародних організацій, рішення судових інституцій, доктрина міжнародного права). Міжнародний договір. Міжнародний звичай. Загальні принципи права. Рішення міжнародних органів та організацій. Рішення міжнародних судів та арбітражних трибуналів. Доктрина міжнародного права. Національне законодавство та рішення національних судів.

Тема № 4. СУБ'ЄКТИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Поняття і види суб'єктів міжнародного права. Основні (первинні) та похідні (вторинні) суб'єкти міжнародного права. Основні риси та особливості міжнародної правосуб'єктності. Інститут міжнародної правосуб'єктності. Види міжнародної правосуб'єктності.

Держава – основний суб'єкт міжнародного права. Види держав. Міжнародна правосуб'єктність міжнародних організацій. Міжнародна правосуб'єктність народу, нації, які борються за створення незалежної держави. Особливі види міжнародної правосуб'єктності (міжнародна правосуб'єктність державоподібних утворень). Міжнародно-правовий статус Ватикану. Міжнародна правосуб'єктність фізичної особи. Питання міжнародної правосуб'єктності транснаціональних компаній. Україна як суб'єкт міжнародного права.

Тема № 5. ВИЗНАННЯ У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Поняття визнання та його юридичне значення. Теорії визнання: конститутивна і декларативна. Види визнання. Визнання держав. Визнання урядів. Інші види міжнародно-правового визнання. Форми визнання: *de facto*; *de jure*; *ad hoc*. Засоби і типи визнання. Визнання України як незалежної держави.

Тема № 6. ПРАВОНАСТУПНИЦТВО У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Поняття правонаступництва. Види правонаступництва. Підстави правонаступництва. Об'єкти правонаступництва. Віденська конвенція про правонаступництво держав щодо договорів 1978 р. та Віденська конвенція про правонаступництво держав щодо державної власності, державних архівів і державних боргів 1983 р. правонаступництво при внутрішніх змінах у державі. правонаступництво держав щодо міжнародних договорів. правонаступництво держав щодо державної власності. правонаступництво держав щодо державних архівів. правонаступництво держав щодо державних боргів. правонаступництво при утворенні нових незалежних держав. правонаступництво урядів. Врегулювання питань

правонаступництва у зв'язку з припиненням існування СРСР. правонаступництво України.

Тема № 7. СПІВВІДНОШЕННЯ МІЖНАРОДНОГО І ВНУТРІШНЬОДЕРЖАВНОГО ПРАВА

Сфера дії міжнародного права. Сфера дії внутрішньодержавного права. Значення проблеми співвідношення міжнародного і внутрішньодержавного права. Теорії співвідношення міжнародного і національного права. Міжнародне право про взаємодію з внутрішньодержавним правом. Внутрішньодержавне право про взаємодію з міжнародним правом. Доктрина міжнародного права про реалізацію його норм у внутрішньодержавній сфері. Конституційне право і судова практика держав щодо співвідношення національного та міжнародного права. Національне законодавство України, її судова практика та міжнародне право. Національне законодавство та міжнародна судова практика.

Тема № 8. ТЕРИТОРІЯ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Поняття і види територій у міжнародному праві. Поняття демілітаризованої і нейтральної території в міжнародному праві. Способи придбання державної території. Склад і юридична природа державної території. Державні кордони. Делімітація та демаркація державних кордонів. Територія з міжнародним режимом. Міжнародні і багатонаціональні ріки. Правовий режим Дунаю. Правовий режим Арктики. Територіальні володіння держав в Арктиці. Концепція „арктичних секторів”. Правовий режим морських просторів Арктики та їх делімітація. Міжнародно-правовий режим Антарктики. Договір про Антарктику 1959 р. та його система.

Тема № 9. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС НАСЕЛЕННЯ

Громадянство і міжнародне право. Узгодження національного законодавства у сфері громадянства з міжнародними договорами. Роль міжнародних норм у регулюванні права на громадянство та інших питань громадянства. Громадянство жінок при укладенні шлюбу. Громадянство при територіальних змінах (право оптації). Подвійне громадянство. Значення міжнародних договорів у вирішенні питань виходу з громадянства. Захист прав і законних інтересів громадян, які знаходяться за межами своєї держави.

Статус іноземних громадян і міжнародне право. Співвідношення національного законодавства і міжнародних договорів, які визначають статус іноземних громадян. Національний режим. Спеціальний режим. Статус біженців і вимушених переселенців. Роль міжнародних договорів у регламентації статусу цих осіб. Право притулку. Підстави надання такого права. Статус осіб, що отримали притулок.

Тема № 10. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Поняття та підстави міжнародно-правової відповідальності. Ознаки міжнародного правопорушення. Види міжнародних правопорушень. Делікти.

Міжнародні злочини. Обставини, які звільняють від відповідальності. Обставини, що унеможливають виникнення відповідальності й обставини, що звільняють від застосування відповідальності. Відповідальність за правомірну діяльність. Підстави й різновиди такої відповідальності. Види і форми міжнародно-правової відповідальності. Матеріальна і нематеріальна (політична) відповідальність. Форми відшкодування: реституції, репарації, субституції та ін. Реалізація відповідальності. Основні засоби: добровільний і з використанням примусових засобів. Санкції: індивідуальні й колективні. Процесуальний механізм реалізації міжнародно-правової відповідальності.

Тема № 11. МИРНІ ЗАСОБИ ВИРІШЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СПОРІВ

Загальна характеристика інституту розв'язання міжнародних спорів. Принцип мирного врегулювання міжнародних спорів. Поняття міжнародного спору. Засоби вирішення міжнародних спорів. Безпосередні переговори, посередництво, добрі послуги. Міжнародна процедура з примирення. Міжнародний арбітраж (третейський суд). Міжнародна судова процедура. Розв'язання спорів у міжнародних організаціях. Механізми і засоби ОБСЄ щодо мирного вирішення спорів. Мирне врегулювання спорів у Європейському Союзі та Раді Європи. Мирне вирішення спорів у рамках СНД.

РОЗДІЛ 2. ГАЛУЗІ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Тема № 12. ПРАВО МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ

Поняття і джерела. Договірна правоздатність держав, міжнародних організацій та інших суб'єктів МП. Процес укладення договорів, його стадії. Повноваження. Підготовка тексту договору. Прийняття тексту договору. Згода на обов'язковість договору. Підписання. Парафування. Ратифікація. Набуття договором чинності. Приєднання до договору. Строк дії договору. Опублікування і реєстрація договору. Недійсність договорів. Підстави визнання договору недійсним. Абсолютна й відносна недійсність. Підстави призупинення дії договору. Підстави припинення дії договору. Денонсація. Скасування.

Тема № 13. ПРАВО МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Поняття і класифікація міжнародних конференцій. Підготовка, скликання та правила процедури міжнародних конференцій. Делегації держав та органи конференцій. Види актів міжнародних конференцій та їх правове значення.

Історичні аспекти створення міжнародних організацій. Поняття та класифікація (види) міжнародних організацій. Правосуб'єктність міжнародних організацій. Міжнародні міжурядові організації та міжнародні неурядові організації. Юридична природа міжнародних організацій. Поняття „внутрішнього і зовнішнього права” міжнародних міжурядових організацій. Структура та правові основи діяльності міжнародних організацій. Зовнішні

відносини міжнародних організацій. Привілеї та імунітети міжнародних організацій. Створення, цілі та принципи діяльності Організації Об'єднаних Націй (ООН). Членство в ООН та органи ООН. Спеціалізовані установи ООН. Регіональні міжнародні організації. Рада Європи (РЄ). Європейський Союз (ЄС). Організація Північноатлантичного договору (НАТО). Співдружність Незалежних Держав (СНД). Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ).

Тема № 14. ПРАВО ЗОВНІШНІХ ЗНОСИН

Поняття та джерела права зовнішніх зносин. Органи зовнішніх зносин та їх види. Дипломатичні представництва. Види та функції дипломатичних представництв. Дипломатичний корпус. Глава і персонал дипломатичного представництва. Консульські установи. Види та функції консульських установ. Глава і персонал консульської установи. Привілеї та імунітети дипломатичних представництв, консульських установ та їх персоналу. Представництва держав при міжнародних організаціях і представництва міжнародних організацій при державах. Спеціальні місії. Торгівельні представництва.

Законодавство України про дипломатичну і консульську службу. Порядок призначення та відкликання дипломатичних представників України. Роль МЗС України в міжнародних взаємовідносинах. Законодавство України в сфері зовнішніх зносин.

Тема № 15. ПРАВА ЛЮДИНИ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Принцип поваги прав людини й основних свобод як першооснова міжнародно-правового регулювання проблем гуманітарного характеру. Міжнародно-правові норми про права людини: їх предметна різноманітність. Міжнародні стандарти щодо прав і свобод людини. Стандарти як нормативний мінімум, їх функції. Узгодження внутрішньодержавного й міжнародного переліку прав і свобод, їх зміст, засоби забезпечення та захисту. Міжнародні механізми забезпечення та захисту прав людини. Європейська конвенція про захист прав і основоположних свобод людини 1950. Комітет з прав дитини. Верховний комісар ООН з прав людини. Рада з прав людини. Європейський суд з прав людини. Імплементация міжнародно-правових норм про права людини в національне законодавство. Міжнародні акти про права людини і законодавство України.

Тема № 16. МІЖНАРОДНЕ МОРСЬКЕ ПРАВО

Поняття та історія міжнародного морського права. Просторова дія міжнародного морського права. Кодифікація міжнародного морського права. Конвенція ООН з морського права 1982 р. Правовий режим внутрішніх морських вод. Територіальне море (територіальні води) та його правовий режим. Способи відліку територіальних вод. Право мирного проходу через територіальні води прибережної держави. Прилегла зона та її правовий режим. Види прилеглої зони. Свободи відкритого моря. Відкрите море та

його правовий режим. Виключна економічна зона. Правовий режим континентального шельфу. Континентальних шельф України. Міжнародний район морського дна (Район). Міжнародні протоки і міжнародні канали. Гібралтарська протока, Магелланова протока, Чорноморські протоки. Суецький канал, Панамський канал, Кільський канал. Води держав-архіпелагів (води архіпелагу). Міжнародно-правовий механізм захисту і збереження морського середовища. Міжнародні морські організації.

Тема № 17. МІЖНАРОДНЕ ПОВІТРЯНЕ ПРАВО

Виникнення і розвиток міжнародного повітряного права, поняття та джерела. Основні принципи міжнародного повітряного права. Юридична природа і правовий режим повітряного простору. Польоти в межах державної території. Міжнародні польоти та їхнє правове регулювання. Польоти над відкритим морем, міжнародними протоками та архіпелажними водами. Правове регулювання міжнародних повітряних сполучень. Правовий статус повітряного судна та екіпажу. Міжнародне співробітництво в боротьбі з актами незаконного втручання в діяльність цивільної авіації. Міжнародні авіаційні організації. Відповідальність у міжнародному повітряному праві.

Тема № 18. МІЖНАРОДНЕ КОСМІЧНЕ ПРАВО

Поняття та джерела міжнародного космічного права. Основні принципи космічної діяльності. Кодифікація і прогресивний розвиток міжнародного космічного права. Суб'єкти міжнародного космічного права. Міжнародно-правова регламентація космічної діяльності. Правовий режим космічного простору і небесних тіл. Правовий статус космонавтів. Правовий режим космічних об'єктів. Міжнародно-правова регламентація певних видів космічної діяльності. Відповідальність у міжнародному космічному праві. Міжнародні космічні організації.

Тема № 19. МІЖНАРОДНЕ ЕКОНОМІЧНЕ

Поняття міжнародного економічного права. Суб'єкти міжнародного економічного права. Джерела міжнародного економічного права. Принципи міжнародного економічного права. Міжнародно-правове регулювання співробітництва в окремих галузях міжнародних економічних відносин. Світова організація торгівлі. Міжнародно-правові основи міжнародної фінансової системи. Міжнародний валютний фонд. Всесвітній банк. Регіональні фінансові організації. Міжнародне співробітництво в галузі енергетики. Міжнародно-правове регулювання діяльності транснаціональних корпорацій. Міжнародно-правове регулювання регіональної економічної співпраці.

Тема № 20. МІЖНАРОДНЕ ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО

Поняття міжнародного екологічного права. Місце міжнародно-правових норм щодо охорони навколишнього середовища в загальній системі міжнародного права. Принципи міжнародного права навколишнього

середовища. Охорона навколишнього середовища в міжнародних договорах. Рекомендаційні акти в сфері охорони навколишнього середовища. Концепція екологічної безпеки. Програма ООН щодо навколишнього середовища (ЮНЕП). Координаційна роль міжнародного права в справі охорони навколишнього середовища. Міжнародно-правова охорона атмосфери Землі, навкологемного і космічного простору. Міжнародно-правова охорона Світового океану. Міжнародно-правова охорона тваринного та рослинного світу. Міжнародно-правова охорона навколишнього середовища від забруднення радіоактивними відходами.

Тема № 21. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У БОРОТЬБІ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ

Поняття міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю. Злочинність як міжнародне явище. Міжнародні звичаї та міжнародні договори щодо боротьби зі злочинністю. Організаційно-правові форми міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю. Міжнародна кримінальна відповідальність фізичних осіб. Злочини міжнародного характеру: поняття, види і форми. Боротьба з незаконним обігом наркотичних речовин. Боротьба з міжнародним тероризмом. Міжнародні органи в боротьбі зі злочинністю Міжнародні неурядові організації: Міжнародна асоціація кримінального права, Міжнародне кримінологічне товариство. Міжнародні міжурядові організації: Міжнародна організація кримінальної поліції (Інтерпол); Європейське поліцейське відомство (Європол). Співробітництво України з Інтерполом і Європолом. Міжнародно-правове регулювання видачі злочинців (екстрадиція). Міжнародна правова допомога. Договори України з іншими країнами щодо правової допомоги в кримінальних справах. Міжнародні стандарти поведіння з правопорушниками.

Тема № 22. ПРАВО ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Поняття права збройних конфліктів. Застосування норм міжнародного гуманітарного права щодо захисту осіб, які потерпіли внаслідок військових дій “Женевське право”. “Гаазьке право ” про заборону застосування зброї, яка спричиняє найбільші страждання і створює загрозу для мирного населення. Міжнародні акти про захист прав людини. Поняття “війна ”, “збройний конфлікт ” у міжнародному праві. Поняття терміну „Театр війни ”. Види збройних конфліктів. Міжнародно-правові наслідки початку війни. Правовий статус комбатантів, некомбатантів та інших учасників збройних конфліктів. Найманці. Ведення морської війни. Нейтралітет під час війни. Правовий режим воєнної окупації. Режим воєнного полону. Обмеження засобів і методів ведення воєнних дій. Захист цивільних об’єктів і культурних цінностей під час збройних конфліктів. Міжнародно-правові наслідки закінчення війни.

Тема № 23. МІЖНАРОДНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО

Поняття, предмет, особливості міжнародного кримінального права. Підходи до визначення міжнародного кримінального права. Джерела міжнародного кримінального права. Функції міжнародного кримінального права. Становлення та розвиток міжнародного кримінального права. Поняття та значення принципів міжнародного кримінального права. Загальна характеристика Нюрнберзьких принципів. Галузеві принципи міжнародного кримінального права. Підстави звільнення від кримінальної відповідальності. Міжнародний злочин: поняття, характеристика, види. Злочини міжнародного характеру: поняття, види, характеристика. Покарання в міжнародному кримінальному праві.

Перелік питань для підготовки до атестаційного екзамену з міжнародного публічного права

1. Сфера дії міжнародного публічного права та його характерні особливості.
2. Природа юридично обов'язкової сили міжнародного публічного права.
3. Функції міжнародного публічного права.
4. Значення Вестфальського миру 1648 р. для становлення і розвитку міжнародного публічного права.
5. Теорії співвідношення міжнародного публічного права і національного права.
6. Поняття системи та структури міжнародного публічного права.
7. Поняття, критерії відокремлення та види галузей міжнародного публічного права.
8. Поняття та характерні риси норм міжнародного публічного права.
9. Види норм міжнародного публічного права та їх класифікація.
10. Ієрархія норм міжнародного публічного права.
11. Кодифікація норм міжнародного публічного права.
12. Концепція «м'якого права» у міжнародному публічному праві.
13. Поняття основних принципів міжнародного публічного права.
14. Природа й ознаки основних принципів міжнародного публічного права.
15. Класифікація та зміст основних принципів міжнародного публічного права.
16. Поняття та види джерел міжнародного публічного права.
17. Міжнародний договір.
18. Міжнародний звичай.
19. Загальні принципи права.
20. Рішення міжнародних міжурядових організацій.
21. Допоміжні засоби для визначення норм міжнародного публічного права.
22. Рішення міжнародних судових органів.

23. Односторонні акти держав.
24. Сутність, принципи та суб'єкти міжнародного правотворчого процесу.
25. Поняття, форми, способи та механізм реалізації норм міжнародного публічного права.
26. Зміст інституту міжнародної правосуб'єктності.
27. Поняття суб'єкта міжнародного публічного права.
28. Держава як суб'єкт міжнародного публічного права.
29. Міжнародна правосуб'єктність міжнародних міжурядових організацій.
30. Питання міжнародної правосуб'єктності фізичних осіб.
31. Поняття та правова природа визнання. Форми, типи та засоби визнання.
32. Визнання нових держав та урядів. Інші види визнання у міжнародному публічному праві.
33. Поняття, підстави та об'єкт дії норм правонаступництва.
34. правонаступництво держав щодо міжнародних договорів.
35. правонаступництво держав щодо державної власності, архівів та боргів.
36. Врегулювання проблем правонаступництва у зв'язку з припиненням існування СРСР та правонаступництво України.
37. Віденська конвенція про правонаступництво держав щодо міжнародних договорів 1978 р.
38. Віденська конвенція про правонаступництво держав щодо державної власності, державних архівів та державних боргів 1978 р.
39. Поняття, правова природа та підстави для виникнення відповідальності за міжнародним публічним правом.
40. Протиправні діяння в міжнародному публічному праві та їх класифікація.
41. Обставини, що звільняють від відповідальності в міжнародному публічному праві.
42. Суб'єкти відповідальності в міжнародному публічному праві.
43. Види та форми відповідальності в міжнародному публічному праві.
44. Статті про відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння 2001 р.
45. Відповідальність за правомірну діяльність.
46. Міжнародно-правові зобов'язання *erga omnes* суб'єкта міжнародного права перед іншими державами та міжнародним співтовариством.
47. Умови правомірності та механізм застосування санкцій за міжнародним публічним правом.
48. Поняття, підстави, умови правомірності та механізм застосування контрзаходів.

49. Концепція естопеля в міжнародному публічному праві та перспективи його застосування до порушень міжнародно-правових зобов'язань.
50. Поняття естопеля в міжнародному публічному праві та його застосування у випадках порушень міжнародно-правових зобов'язань.
51. Поняття й основні категорії населення.
52. Питання громадянства в міжнародному публічному праві. Справа Ноттебома 1955 р. (Міжнародний Суд ООН).
53. Правовий статус іноземців, осіб без громадянства та осіб з множинним громадянством.
54. Гаазька конвенція про деякі питання, що стосуються колізії законів про громадянство, 1930 р. та Конвенція про громадянство заміжньої жінки 1957 р.
55. Європейська конвенція про громадянство 1997 р.
56. Конвенція про статус апатридів 1954 р. та Конвенція про скорочення випадків безгромадянства 1961 р.
57. Правовий статус біженців. Конвенція про статус біженців 1951 р. та Протокол до неї 1967 р. Управління Верховного Комісара ООН у справах біженців.
58. Правовий статус внутрішньо переміщених осіб. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».
59. Право притулку.
60. Поняття, джерела та принципи міжнародного гуманітарного права.
61. Кваліфікація збройних конфліктів та сфера застосування міжнародного гуманітарного права.
62. Міжнародні збройні конфлікти та їх правове регулювання.
63. Неміжнародні збройні конфлікти (збройні конфлікти неміжнародного характеру) та їх правове регулювання.
64. Учасники збройного конфлікту.
65. Захист жертв війни за міжнародним гуманітарним правом. Женевські конвенції 1949 р. та Додаткові протоколи до них 1977 р.
66. Засоби та методи ведення війни.
67. Конвенція про заборону або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї, які можуть вважатися такими, що наносять надмірні пошкодження або мають невибіркову дію 1980 р. та додаткові протоколи до неї.
68. Правовий режим окупації. Гаазька конвенція та Положення про закони та звичаї сухопутної війни 1907 р.
69. Поняття, джерела та принципи міжнародного кримінального права
70. Міжнародні злочини та індивідуальна кримінальна відповідальність за міжнародним правом.
71. Конвенція про попередження злочину геноциду та покарання за нього 1948 р. Конвенція проти катувань та інших жорстоких або

- таких, що принижують гідність, видів поведження і покарання 1984 р.
72. Юрисдикційні питання у міжнародному кримінальному праві та міжнародний кримінальний процес.
 73. Міжнародні кримінальні судові установи. Римський статут Міжнародного кримінального суду.
 74. Форми та напрямки міжнародного співробітництва держав у боротьбі зі злочинністю.
 75. Правова допомога та екстрадиція.
 76. Поняття та види територій у міжнародному публічному праві.
 77. Поняття територіального верховенства, правова природа, склад та підстави зміни державної території.
 78. Державні кордони та їх правовий режим.
 79. Територіальні спори та претензії.
 80. Території з особливим правовим режимом.
 81. Правовий режим Антарктики.
 82. Поняття, джерела та принципи міжнародного морського права.
 83. Класифікація та юридичний статус морських просторів згідно з Конвенцією ООН з морського права 1982 р.
 84. Правовий статус і режим внутрішніх вод, територіального моря, прилеглої зони, виключної економічної зони, континентального шельфу, архіпелажних вод, відкритого моря, Міжнародного району морського дна, міжнародних проток та міжнародних каналів згідно з Конвенцією ООН з морського права 1982 р.
 85. Правовий режим Арктики.
 86. Поняття, джерела та принципи права міжнародних договорів.
 87. Віденська конвенція про право міжнародних договорів 1969 р.
 88. Сторони в міжнародних договорах.
 89. Укладення договору.
 90. Дія та дійсність міжнародного договору.
 91. Тлумачення міжнародного договору.
 92. Припинення міжнародних договорів.
 93. Поняття, джерела та принципи права зовнішніх зносин.
 94. Органи зовнішніх зносин держави та їх система.
 95. Дипломатичне право. Віденська конвенція про дипломатичні зносини 1961 р.
 96. Консульське право. Віденська конвенція про консульські зносини 1963 р.
 97. Право спеціальних місій. Конвенція про спеціальні місії 1969 р.
 98. Дипломатичне право міжнародних організацій.
 99. Поняття, джерела та принципи права міжнародних організацій.
 100. Поняття, ознаки та класифікація міжнародних міжурядових організацій.
 101. Організація Об'єднаних Націй. Статут ООН 1945 р.
 102. Регіональні міжнародні міжурядові організації.

103. Міжнародні неурядові організації.
104. Поняття, джерела та принципи права мирного вирішення міжнародних спорів.
105. Поняття міжнародного спору та класифікація мирних засобів вирішення міжнародних спорів.
106. Міжнародний Суд ООН. Статут ООН і Статут Міжнародного Суду ООН.
107. Регіональні й спеціальні міжнародні судові установи..
108. Міжнародні арбітражні (третейські) суди
109. Вирішення міжнародних спорів у рамках міжнародних організацій.
110. Поняття, джерела та принципи права міжнародної безпеки.
111. Засади колективної безпеки за міжнародним правом.
112. Засади здійснення миротворчих операцій за міжнародним правом.
113. Роззброєння та обмеження озброєнь.
114. Поняття, джерела та принципи міжнародного економічного права.
115. Міжнародні економічні організації.
116. Регулювання діяльності транснаціональних корпорацій у сфері міжнародних економічних відносин за міжнародним правом.
117. Вирішення міжнародних економічних спорів.
118. Право Світової організації торгівлі.
119. Поняття, джерела та принципи міжнародного екологічного права.
120. Інституційний механізм міжнародного екологічного права.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література:

1. Баймуратов М.О. Міжнародне публічне право: підручник. Фенікс, 2018. 762 с.
1. Буткевич В. Г. Міжнародне право. Основи теорії: підручник / В. Г. Буткевич, В. В. Мицик, О. В. Задорожній; за ред. В. Г. Буткевича. К.: Либідь, 2002. 608 с.
2. Буткевич О.В. Історія міжнародного права. Підручник. К: Ліра-К. 2013. 416 с.
2. Войціховський А. В. Міжнародне право: підручник. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 544 с.
3. Дмитрієв А. І. Міжнародне публічне право: навч. посібник / А.І. Дмитрієв, В. І. Муравйов; відп. ред. Ю. С. Шемшученко, Л.В. Губерський. К.: Юрінком Інтер, 2001. 640 с.
4. Міжнародне право: словник-довідник / С.М. Перепьолкін, Т.Л. Сироїд, Л.А. Філянїна; за заг. ред. Т.Л. Сироїд. Х.: Юрайт, 2014. 408 с.
3. Міжнародне публічне право : підручник : у 2 т. / [В. В. Мицик, М. В. Буроменський, М. М. Гнатовський та ін.]; за ред. В. В. Мицика. 2-ге вид., змін. Харків : Право, 2020. Т. 2: Основні галузі. 624 с.

4. Міжнародне публічне право : підручник : у 2 т. / [В. В. Мицик, М. В. Буроменський, О. В. Буткевич та ін.]; за ред. В. В. Мицика. 2-ге вид., змін. Харків : Право, 2020. Т. 1: Основи теорії. 416 с.
5. Міжнародне публічне право: підручник: у 3 т. / В. Ф. Антипенко, Л.Д. Тимченко, О.В. Беглий, О. А. Радзівілл та ін.; за заг. ред. В.Ф. Антипенка. К.: НАУ, 2012. Т. 1. 420 с.
6. Міжнародне публічне право: підручник: у 3 т. / В. Ф. Антипенко, Л. Д. Тимченко, О. В. Беглий, О. А. Радзівілл та ін.; за заг. ред. В.Ф. Антипенка. К. : НАУ, 2012. Т. 2. 348 с.
7. Сироїд Т. Л. Міжнародне публічне право: підручник. Одеса: Фенікс, 2018. 744 с.
8. Сироїд Т.Л. Міжнародне публічне право: підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків: Право. 2020. 648 с.
5. Сироїд Т.Л. Міжнародні стандарти в галузі забезпечення права на здоров'я та практика їхнього застосування: навч. посіб. Харків: Право, 2021. 166 с.
6. Сироїд Т.Л., Гавриленко О.А., Фоміна Л.О. Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини: посібник для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання / за заг. ред. д.ю.н., проф. Т.Л. Сироїд. Вид. 4-те вид., перероб і допов. Харків: Право. 2021. 462 с.
9. Сироїд Т.Л., Фоміна Л.О. Міжнародний захист прав людини: навчальний посібник / За заг. ред. д.ю.н., проф. Т.Л. Сироїд. Х. Право. 2019. 472 с.

Додаткова література:

1. Від теорії міжнародного права до практики захисту прав людини. Liber Amicorum до 60-річчя проф. В.В. Мицика: Монографія /автор. кол.; за ред. О.В. Задорожного та О.Р. Поєдинок. Київ; Одеса: Фенікс, 2016. 718 с.
2. Гринчак В. А., Земан І. В., Когутич І. І., Марін О.К. Міжнародне кримінальне право (співробітництво держав у протидії злочинності): підручник. Право, 2019. 440 с.
3. Дахно І. І. Міжнародне економічне право: навч. посіб. / І. І. Дахно, В. М. Алієва Барановська ; за ред. І. І. Дахна. К. : ЦУЛ, 2016. 368 с.
4. Екологічне право України. Академічний курс: Підруч. для вищ. навч. закл. / Балюк Г. І., Барбашова Н. В., Гетьман А. П. та ін.; заг. ред. Ю.С. Шемшученко; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Київський ун-т права. К. : Юридична думка, 2005. 848 с.
5. Камінська Н., Щербань Є. Імплементация Римського статуту Міжнародного кримінального суду. Досвід зарубіжних держав та України. Фенікс, 2021. 214 с.
6. Караман І.В., Козіна В.В. Європейський суд з прав людини, Європейська конвенція з прав людини та індивідуальні заяви: перше знайомство. К.: ВАІТЕ, 2015. 136 с.
7. Кузнецов С.О. Морське право : підручн. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкіна. Одеса : Фенікс, 2011. 382 с.

8. М. О. Медведєва, В. В. Гуменюк. До питання про механізми з недотримання багатосторонніх угод з охорони навколишнього середовища. *Правова держава*. 2020. 38. С. 170-176.
9. Опришко В. Ф. Міжнародне економічне право і процес : [монографія] / В. Ф. Опришко. К. : Парламентське видавництво, 2014. 518 с.
10. Сироїд Т. Л. Заборона катувань у міжнародному праві: поняття, сутність, характеристика складу злочину. *Актуальні проблеми держави і права*. 2022. Вип. 94. С. 123-134.
11. Сироїд Т. Л., Гарбазей Д. О. Міжнародно-правова протидія легалізації доходів, одержаних від правопорушень, пов'язаних із корупцією. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2015. № 1 (68). С. 96-104.
12. Тертишник В., Ченцов В. Міжнародне співробітництво у сфері правосуддя: підручник. Алерта, 2021. 276 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Асоціації держав Південно-Східної Азії. URL: <https://asean.org>.
2. Офіційний сайт Африканського Союзу. URL: <https://au.int>.
3. Офіційний сайт Дитячого фонду ООН. URL: <http://www.unicef.org/>.
4. Офіційний сайт Європейського Союзу. URL: <http://europa.eu/>.
5. Офіційний сайт Європейського суду з прав людини. URL: <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>.
6. Офіційний сайт Європейської поліцейської агенції (Європол). URL: <https://www.europol.europa.eu/>.
7. Офіційний сайт Міжнародного Комітету Червоного Хреста. URL: <http://www.icrc.org/eng/>.
8. Офіційний сайт Міжнародного кримінального Суду. URL: <https://www.icc-cpi.int/>.
9. Офіційний сайт Міжнародного суду Організації Об'єднаних Націй. URL: <https://www.icj-cij.org/court>.
10. Офіційний сайт Міжнародної організації кримінальної поліції Інтерпол. URL: <http://www.interpol.int/>.
11. Офіційний сайт Організації Американських держав. URL: <http://www.oas.org/en/default.asp>.
12. Офіційний сайт Організації з безпеки та співробітництва в Європі. URL: <http://www.osce.org/>.
13. Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй. URL: <https://www.un.org/en/>.
14. Офіційний сайт Ради Європи. URL: <https://www.coe.int/en/web/portal/home>.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

письмових відповідей на атестаційному екзамені з міжнародного публічного права

Екзаменаційні завдання надаються студентам в тестовій формі, один білет містить 100 питань, до кожного з яких запропоновано 4 варіанти відповіді, один з яких правильний.

Загальна кількість балів складається шляхом підрахунку суми правильних відповідей на питання завдання, що виконано студентом. Загальна кількість балів, отримана студентом, переводиться у чотирьохрівневу шкалу оцінювання наступним чином:

- відмінно – 90-100 балів;
- добре – 70-89 балів;
- задовільно – 50-69 балів;
- незадовільно – 0-49 балів.